

ВТОРО СРЕДНО УЧИЛИЩЕ „НИКОЛА ЙОНКОВ ВАПЦАРОВ“
Монтана, ул. „Цар Иван Александър“ № 35,
тел. 096-305698, 302452, факс 096-305698
e-mail: info-1201004@edu.mon.bg, www.vtoro-montana.com

УТВЪРДИЛ:

Елка Станева
Директор на Второ СУ „Н. Й. Вапцаров“
Заповед РД-13-1371/05.09.2024 г.

УЧЕБНА ПРОГРАМА

по история и цивилизации

ИУЧ

V а, б клас

за учебната 2024-2025 година

хорариум: 0,5/17 часа
/седмичен/годишен/

Изготвил:
/ Николай Стефанов /

I. Основна цел – надграждане на знанията, уменията и компетенциите на учениците, придобити от ЗП по История и цивилизация в V клас. Предлаганата учебна програма за разширена подготовка в избираеми часове в пети клас по история и цивилизации обхваща времето на Праисторията и Античността. Тя надгражда учебното съдържание от общообразователната подготовка и е съобразена с възрастта, психологическите и интелектуални особености на учениците. Специфичните акценти в съдържанието са организирани около познаването на изворите за миналото, изкуството и вярванията, владетелите и политическите модели на античната епоха. Изборът им е направен с цел да се даде възможност за изграждане на отношение към античното културно наследство и да се осъществи ефективна работа по формиране и развиване на основните умения и компетенции по предмета. Отделено е специално внимание на уроците за упражнение и практически дейности, в които са заложили разработка на мини проект, създаване на РРР, изработване на макети на културни паметници, работа с кино и други изображения, които имат интердисциплинарен характер.

Съдържанието на учебната програма е организирано в шест тематични области:

- Въведение в историята.
- Праистория.
- Първите цивилизации.
- Древна Елада и елинистическият свят.
- Древна Тракия.
- Древен Рим.

II. Специфични цели:

1. Да представи държавно-политическата традиция, създадена през Античността като начало на историята на човешката цивилизация и фундамент на съвременния свят
2. Да формира разбиране за древното минало и многообразието на културно-историческата традиция в съвременните български земи
3. Да формира представи за културно-интеграционните процеси като феномен, надхвърлящ политически, пространствени и времеви граници
4. Да разкрива съвременните проекции на античния идеал за човека и ги превръща в мотив за лично поведение
5. Учениците да проявяват инициатива за придобиване на нова и допълнителна информация по даден проблем; да прилагат възможностите на информационните и комуникационни технологии за търсене на информация
6. Да усвоят основните техники на историята и умения за извличане на информация от текстове, карти, изображения, схеми, диаграми; да съпоставят данни от различни източници; да съставят кратки писмени текстове; да разбират същността на понятията

Области на компетентност	Знания, умения и отношения
Фундаменти на съвременния свят	<ul style="list-style-type: none"> • Познава възникването на цивилизации, държави и форми на държавно управление. • Сравнява системи на държавно управление. • Открива места на политическия живот • Съпоставя данни от различни източници на историята

	<ul style="list-style-type: none"> • Търси информация по зададени показатели за видни държавници чрез ИКТ. • Обработва информация от електронни ресурси
Национално и световно историческо и културно наследство	<ul style="list-style-type: none"> • Сравнява характерни паметници на националната и световна култура. • Представя развитието на античния театър. • Познава възникването на религиите и техните основни елементи. • Познава религиозни вярвания и ритуали. • Сравнява главни богове на антични цивилизации. • Търси информация чрез ИКТ по зададени показатели за представители и постижения в различни културни и научни области.
Човекът в историята	<ul style="list-style-type: none"> • Оценява връзката между природните условия и обществения живот. • Търси информация по зададени показатели за видни държавници чрез ИКТ. • Обработва информация от електронни ресурси. • Представя историческа личност от епохата по зададени опори.
Източници на историята	<ul style="list-style-type: none"> • Различава различни видове исторически източници и дава примери за тях. • Съпоставя данни от различни източници на историята. • Проучва музеен експонат паметници на праисторическата епоха. • Съставя писмен текст по ключови думи и помощни въпроси, изработва кратък план по дадена тема.

III. Очаквани резултати:

1. Учениците разбират ролята на „неолитната революция“ за развитието на човечеството.
2. Разбират процеса на възникване на първите държави в Древен Изток.

3. Осъзнават ролята и значението на античното културно наследство за историческото и културно развитие на Европа.
4. Проявяват инициатива за придобиване на нова информация, използвайки ИКТ и други източници и умеят да я представят чрез мултимедиен продукт.
5. Разбират същността на основните понятия; прилагат основните техники на историята; извличат информация от различни източници; съпоставят данни; съставят кратки писмени текстове; умеят да работят в екип.

IV. Специфични методи и форми за оценяване на постиженията – критериите за оценяване са свързани с насърчаване и стимулиране на по-нататъшното самостоятелно усвояване на нови знания и умения, като акцентът се поставя главно върху овладяването на специфични умения и развиването на компетенции.

Първо равнище – разпознаване - възприемане

Знания	Умения	Ценностна ориентация и отношение
<ul style="list-style-type: none"> - усвоява основни факти, понятия, имена на личности - разбира хронологията на събитията 	<ul style="list-style-type: none"> - разполага основни дати върху линията на времето - разпознава и прилага в работата основни знаци от историческата карта 	<ul style="list-style-type: none"> - проявява дисциплинираност и активност в клас - търси подкрепата на учителя

Второ равнище – разбиране - отговаряне

Знания	Умения	Ценностна ориентация и отношение
<ul style="list-style-type: none"> - разбира същността на основните понятия и ги представя със свои думи - извлича най-характерните особености от историческото развитие на даден етап 	<ul style="list-style-type: none"> - попълва таблици, схеми, историческа карта по зададен от учителя модел - извлича информация от исторически извор 	<ul style="list-style-type: none"> - работи в екип и приема отговорно поставената задача - проявява разбиране към чуждото мнение

Трето равнище – прилагане - анализиране

Знания	Умения	Ценностна ориентация и отношение
<ul style="list-style-type: none"> - познава основните исторически понятия и разкрива тяхната промяна във времето - разкрива историческите проекции на основните събития от периода върху съвременността - открива влиянието на античната култура върху съвременността 	<ul style="list-style-type: none"> - умее да формулира самостоятелно въпроси върху даден проблем - съставя самостоятелно кратък план върху урока - изразява се в устна форма ясно и логично 	<ul style="list-style-type: none"> - работи самостоятелно по поставена задача - проявява толерантност към чуждото мнение - проявява инициатива за придобиване на допълнителна информация по даден проблем - разбира еволюцията на човешкото развитие и приноса на античния човек в отделни области на човешката дейност

Заб. Посочените методи и форми са само предложения и имат препоръчителен характер. Съдържанието в колона „Ценностна ориентация и отношение” е значим съществен компонент на целите на обучението, но не подлежи на оценяване.

Форми на оценяване – Оценяването на постиженията на учениците отразява равнището на достигане на очакваните резултати, заложи в стандарта по история и цивилизации. То отчита динамиката в различните сфери на познавателната им дейност (усвояване и прилагане на знания и умения, усвояване и придобиване на информация, формиране на компетентности, усвояване и преработка на информация, оценъчна дейност и др.). Особено важно е да бъдат разнообразни и да отчитат системно постиженията на ученика при различните дейности. Учениците трябва предварително да са информирани за критериите и системата на оценяване на постиженията им.

- работа в час (с целия клас, в група, самостоятелно)
- изпълнение на домашна работа
- разработване на материали по проект
- индивидуални прояви
- комплексни (обобщаващи) проверки – контролни работи и др.

Междупредметни връзки

Български език и литература: Използва знания и развива умения за работа с научен текст (структура и езикови особености) и извлича съществена информация от урочна статия от учебника по история; различава научно описание от художествено. Развива умения за изготвяне на характеристика на известна личност или културен паметник. Използва знания и развива умения за работа с речник на чуждите думи в българския език и терминологичен речник. Развива техниките на четене и писмената култура на учениците, а чрез използваните понятия обогатява и езиковата им култура. Умения за правилно прилагане на глаголните времена.

Математика: Развива способности за изчисляване, работейки с линия на времето. Развива способности за чертане (и разчитане) на графика.

Информационни технологии: Развива основни умения на дигитална грамотност. Изпълнява задачи, свързани с търсенето, намирането и обработката на информация по определени теми в интернет. Представя историческа информация, като използва текстообработващи програми. Изготвя мултимедийни презентации по зададена тема.

География и икономика: Развива умения за работа с географска (историческа) карта и разпознаване на основни знаци. Изгражда разбиране за единството на околната среда и ежедневието на хората. Развива умения за пространствено локализиране на древните цивилизации.

Изобразително изкуство: Спомага за формиране на трайни представи за паметници на античната култура. Формира умения за наблюдаване на картина и съставяне на кратко описание по картина. Развива умения за извличане на историческа информация от произведения на изкуството.

Технологии и предприемачество: Изгражда отношение към инициативността, активността и новаторството в личния и обществения живот.